

Handleiding Trainer

Training werken met de Monitor BoekStart in de kinderopvang

November 2020

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING

Doelgroep 3

Doelen 3

Organisatie 3

Voorbereiding 4

Benodigdheden 4

BIJLAGEN

1 | LEERDOELEN 7

2 | VRAGENLIJSTEN 8

3 | BRENG DE MONITOR AAN DE MAN 10

4 | WIE DOET WAT? 12

INLEIDING

De Training werken met de Monitor BoekStart in de kinderopvang is speciaal voor de POI BoekStart coördinatoren ontwikkeld. Hiermee kan de POI bibliotheken uit hun netwerk helpen om de Monitor op te starten en/of de resultaten van de Monitor te analyseren en te bespreken met de kinderopvang.

Doelgroep

Deze training is bedoeld voor (voor)leesconsulenten die voor het eerst gaan werken met de Monitor BoekStart in de kinderopvang. Dit is een relatief nieuwe functie in de bibliotheekbranche, die vervuld wordt in het kader van de landelijke aanpak BoekStart in de kinderopvang. Deze aanpak streeft er naar zoveel mogelijk kinderopvangorganisaties te voorzien van een goed voorleesklimaat.

De (voor)leesconsulent is verantwoordelijk voor het uitvoerende werk rond de monitor binnen de kinderopvang; zij onderhoudt contacten met de voorleescoördinator en de pedagogisch medewerkers van kinderopvanglocaties.

Doelen

Deze training heeft als doel dat de deelnemer:

- Een helder beeld heeft van de rolverdeling tussen degenen die betrokken zijn bij het werken met de monitor (management kinderopvang en bibliotheek, indien aanwezig monitorcoördinator bibliotheek, voorleesconsulent, voorleescoördinator).
- Verschillende argumenten kent om kinderopvang te overtuigen van het belang van de Monitor.
- Weet waarop zij moet letten om ervoor te zorgen dat de gegevensverzameling voor de Monitor optimaal verloopt.
- Weet hoe zij de gegevens uit de Monitor moet interpreteren.
- Weet hoe zij gegevens uit de Monitor moet selecteren voor haar rapportages.
- Een toelichting kan geven op een standaardrapportage.
- Een maatwerkrapportage kan opstellen, passend bij de situatie van de kinderopvanglocatie
- Weet hoe zij met de kinderopvang effectief het gesprek kan voeren over de resultaten van de Monitor.
- Weet hoe zij naar aanleiding van de monitorresultaten met de kinderopvanglocatie tot de juiste vervolgacties kan komen.

Organisatie

Geef de training in twee dagdelen van 3-4 uren.

Training 1: ruim voor aanvang van de start van de Monitor

Training 2: na de beschikbaarheid van de resultaten.

Op deze wijze bereik je het hoofddoel: **Effectief werken met de Monitor.**

De training wordt gegeven door een medewerker van de Provinciale Ondersteuning Instelling die de verantwoordelijkheid heeft voor dit onderwerp binnen haar organisatie. De training vindt groepsgewijs plaats; het is aan te raden om te streven naar een groepsgrootte van 8 tot 16 deelnemers.

Aanbevelingen voor de trainers

- Ervaring in het afnemen en in het terugkoppelen van de rapportage met de Monitor BoekStart is een meerwaarde (of maak gebruik van ervaringen van cursisten)
- Het voeren van een accountgesprek is een onderdeel van deel 1 van de training, ben je op de hoogte van de trainingen die worden gegeven bij de bibliotheken en ook wie de training hebben gevolgd? Zo ja, dan kun je aanhaken bij die voorkennis. Ook hier geldt dat eigen ervaring van de trainer in het voeren van accountgesprekken een meerwaarde betekent.
- Ter oriëntatie op je rol vanuit de POI, neem de expliciete tips voor de POI in de handleiding door.
- Een valkuil kan zijn om de werkwijze (het hoe) van de Monitor centraal te stellen in de training omdat daar vanuit de cursisten vraag naar is. Houd de uitleg kort en zakelijk en focus op de effecten van het werken met de monitor. Met welke doelen geformuleerd op basis van de resultaten verwachten we een verbetering te bewerkstelligen?
- Zorg voor aansprekende voorbeelden van het werken met de Monitor. Put daarvoor uit de handleiding of maak gebruik van ervaringen vanuit het netwerk van bibliotheken.
- Benadruk steeds dat de Monitor BoekStart de dialoog tussen de kinderopvangorganisatie en de Bibliotheek voedt met het oog op versterking van de samenwerking. De Monitor heeft als voornaamste doel de voorlees-omgeving en het gedrag van de pedagogisch medewerker rondom leesbevordering in beeld te brengen en levert daarnaast informatie over beleid en organisatie in de kinderopvangorganisatie rondom BoekStart in de kinderopvang.

Vorbereiding

- Laat de deelnemers weten dat zij geacht worden de handleiding bij de Monitor BoekStart goed te kennen.
- Laat de deelnemers weten dat zij geacht worden de brochure 'Meer voorlezen, beter in taal' te hebben gelezen. Dat geldt ook voor het actuele BoekStart onderzoek.
- Laat de deelnemers de landelijke analyse van de laatste Monitor meting zorgvuldig doorlezen zodat ze goed op de hoogte zijn van ontwikkelingen en kansen.
- Zorg ervoor dat de deelnemers ieder een laptop met WIFI-internetverbinding bij zich hebben.
- Stimuleer de deelnemers om in de periode voorafgaand aan de training de Monitor BoekStart in de kinderopvang goed te bekijken.

Benodigdheden

Let op: dit is een opsomming van de benodigdheden voor twee bijeenkomsten.

- Laptop en beamer met internetaansluiting
- Powerpointpresentatie 'Training werken met de Monitor BoekStart in de kinderopvang
- Flap-over
- Pennen/stiften
- Geeltjes

- Voor alle deelnemers geprinte documenten – zie bijlagen:
  - Document 'Hand-out leerdoelen' uitgeprint voor elke deelnemer
  - Document 'Breng de Monitor BoekStart aan de man' uitgeprint voor elk groepje (van drie).
  - Document 'Planning Monitor BoekStart' uitgeprint voor elke deelnemer.
  - Document 'Wie doet wat?' uitgeprint voor elke deelnemer.
  - Vragenlijsten Monitor uitgeprint voor elke deelnemer.
- Handleiding werken met de Monitor uitgeprint als naslagwerk voor de trainer.
- Anonieme standaardrapportage uitgeprint voor deelnemers die niet hebben meegedaan aan de Monitor afgelopen jaar.

Veel plezier en succes bij de trainingen.

Gonny Apol
g.apol@biblionetgroningen.nl

Nicolien de Pater
depater@kunstvanlezen.nl

BIJLAGEN

TRAINING WERKEN MET DE MONITOR BOEKSTART IN DE KINDEROPVANG

- 1 | Leerdoelen
- 2 | Vragenlijsten
- 3 | Breng de Monitor aan de man
- 4 | Wie doet wat?

1 | LEERDOELEN

Geef aan waar je staat

1=dit geldt niet voor mij

2=dit geldt enigszins voor mij

3=dit geldt sterk voor mij

4=dit geldt zeer sterk voor mij

BoekStart

	1	2	3	4
1. Ik heb een helder beeld van de rolverdeling tussen degenen die betrokken zijn bij het werken met de Monitor BoekStart (directie kinderopvang, bibliotheekdirectie, BoekStartcoördinator, voorleesconsulent, voorleescoördinator).				
2. Ik kan de meerwaarde van de Monitor voor de kinderopvang goed benoemen				
3. Ik kan de meerwaarde van de Monitor voor de bibliotheek goed benoemen				
4. Ik weet hoe ik met het team effectief het gesprek kan voeren over (het invoeren van) de Monitor.				
5. Ik weet welke vragen er in de Monitor worden gesteld.				
6. Ik weet hoe ik moet starten met de Monitor				
7. Ik weet hoe ik de voortgang m.b.t. het invullen van de Monitor kan volgen				
8. Ik weet wat de standaardrapportage inhoudt				
9. Ik weet hoe ik gegevens uit de Monitor moet selecteren voor mijn rapportages				
10. Ik weet hoe ik naar aanleiding van de monitor-resultaten met het team tot de juiste vervolgacties kan komen.				

Mijn eigen leervragen

BoekStart

2 | VRAGENLIJSTEN

Vragen pedagogisch medewerker

Het voorlezen

- Ik lees voor in de Baby groep
- Ik lees voor aan de hele groep
- Ik lees voor aan een klein groepje kinderen
- Ik vraag een individueel kind of het voorgelezen wil worden
- Voorlezen is een vast programma onderdeel op mijn groep
- Ik lees spontaan voor buiten het vaste programma
- Ik nodig kinderen uit om zelf een boekje te lezen /bekijken
- Ik werk met digitale prentenboeken
- Ik help kinderen bij het uitkiezen van een boekje
- Ik lees voor als een kind daarom vraagt
- Voor of na het voorlezen praat ik met kinderen over het boek
- Ik leg moeilijke woorden tijdens het voorlezen uit
- Ik organiseer activiteiten naar aanleiding van een voorgelezen boek
- Ik stel vragen tijdens het gebruik van digitale prentenboeken

Leesplezier kinderen

- Kinderen pakken geregeld zelf een boekje
- Kinderen vragen zelf om voorgelezen te worden
- Kinderen laten de boekjes aan hun ouders zien
- Kinderen stellen vragen over de voorgelezen boekjes

Contact met ouders over voorlezen

- Ik stimuleer ouders om thuis voor te lezen
- Ik stimuleer ouders om naar de bibliotheek of naar de boekhandel te gaan
- Ik praat met ouders over het boek dat is voorgelezen
- Ik attendeer (vertel over) ouders op digitale prentenboeken/kinderboekenapps
- Ik ondersteun taalzwakke ouders bij het voorlezen thuis

Laaggeletterde ouders

- Weet je hoe je laaggeletterde ouders kunt herkennen?
- Weet je hoe je laaggeletterde ouders kunt ondersteunen bij het voorlezen thuis?

Vragen Voorleescoördinator

Organisatie

- In welk type kinderopvang werk je?
- Hoe lang neemt deze kinderopvanglocatie al deel aan BoekStart in de kinderopvang?
- Is er een voorleescoördinator voor deze locatie?
- Hoe hoog is het jaarlijks budget dat gereserveerd is voor leesbevordering?
- Werkt deze kinderopvanglocatie sinds de start van BoekStart in de kinderopvang samen met de Bibliotheek?
- Werkt deze kinderopvanglocatie samen met het basisonderwijs in het kader van leesbevordering (doorgaande leeslijn)?

Beleid en scholing

- Is er een voorleesplan voor deze locatie?
- Wordt het voorleesplan uitgevoerd in de voorleespraktijk?

BoekStart

- Wordt het voorleesplan jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld?
- Komt in het teamoverleg leesbevordering aan de orde?
- Komt in het teamoverleg mediaopvoeding aan de orde?
- Hoeveel pedagogisch medewerkers zijn getraind in interactief voorlezen?
- Hoeveel pedagogisch medewerkers zijn getraind in het werken met digitale prentenboeken?

Voorleesomgeving

- Er is een uitnodigende voorleeshoek
- Er is een collectie voorleesboeken die regelmatig vervangen wordt
- De kinderen kunnen zelf bij de voorleesboeken
- De boeken zijn duidelijk zichtbaar en frontaal gepresenteerd
- De kinderen kunnen digitale prentenboeken bekijken
- Is er een passende collectie voor elk van de leeftijdscategorieën op de locatie?
- Zijn er themacollecties?
- Hoe vaak worden de collecties gewisseld of aangevuld?
- Hoe worden de collecties gewisseld of aangevuld?
- Is er speciaal aanbod voor VVE doelgroepen?
- Zijn er in jouw instelling afspraken gemaakt met betrekking tot het omgaan met laaggeletterde ouders?

Vragen Bibliotheekmedewerker

Organisatie

- Is BoekStart in de kinderopvang opgenomen in het beleid van de bibliotheek, zoals in het jaarplan of de financiële jaarplanning?
- Is er een medewerker van de bibliotheek die specifiek voor BoekStart in de Kinderopvang verantwoordelijk is?
- Hoeveel personeelsuren per week zijn er formeel beschikbaar voor BoekStart in de kinderopvang?
- Welk opleidingsniveau heeft deze medewerker?

Leesbevorderingsnetwerk

- Met welke organisaties werkt jouw bibliotheek samen in het kader van leesbevordering voor 0 - 4 jaar?
- Voert jouw bibliotheek in het kader van BoekStart in de kinderopvang overleg met het management van de kinderopvangorganisaties?
- Bezoekt een medewerker van de bibliotheek de kinderopvanglocaties om de voorleesomgeving (leeshoek en collectie) te bekijken en erover te adviseren?

Aanbod

- Wordt bij of via jouw bibliotheek een training *Voorleescoördinator* aangeboden?
- Worden bij of via jouw bibliotheek studiebijeenkomsten voor voorleescoördinatoren aangeboden?
- Wordt bij of via jouw bibliotheek een training *Interactief voorlezen* voor pedagogisch medewerkers aangeboden?
- Biedt jouw bibliotheek kinderopvanglocaties ondersteuning bij het opstellen van een voorlees/mediaplan?
- Informeert jouw bibliotheek de kinderopvanglocaties die deelnemen aan BoekStart in de kinderopvang over digitale prentenboeken/kinderboekenapps?
- Organiseert jouw bibliotheek in het kader van BoekStart in de kinderopvang voorleesactiviteiten voor kinderen van 0-4 jaar en hun ouders in samenwerking met kinderopvanglocaties?

3 | OPDRACHTEN BRENG DE MONITOR AAN DE MAN

Opdracht 1

De BoekStartcoördinator

Je hebt een gesprek met de locatiemanager van een kinderopvanginstelling waarmee je een goede samenwerking hebt. De locatiemanager is tevreden over de samenwerking, die bestaat uit het lenen van themacollecties en projectactiviteiten tijdens de Nationale Voorleesdagen. Op aandringen van de gemeente is er een mooie voorleeshoek gerealiseerd. De kinderopvanginstelling wil op dezelfde voet doorgaan met de samenwerking.

Jij hebt de indruk dat er kansen blijven liggen om de samenwerking effectiever te maken en je probeert de locatiemanager daarvan te overtuigen en haar te motiveren om mee te doen aan de monitor.

De locatiemanager

Je hebt een gesprek met de BoekStartcoördinator van de bibliotheek. Je werkt al jarenlang samen met de bibliotheek en daar ben je tevreden over. De samenwerking bestaat uit het lenen van themacollecties en projectactiviteiten tijdens de Nationale Voorleesdagen. Op aandringen van de gemeente is er een mooie voorleeshoek gerealiseerd. Dat vind jij prima, maar je vindt het geen reden om de samenwerking te veranderen. Het gaat toch prima zo? Ook het team is tevreden met de huidige samenwerking. Je wilt daarom de huidige samenwerking op dezelfde voet voortzetten.

De observator

Beantwoord na het gesprek de volgende vragen: Wat was lastig in de situatie? Wat was makkelijk in de situatie?

Geef feedback op de rol die de ander gespeeld heeft. Let hierbij op de juiste formulering van je feedback (positief opbouwend).

Opdracht 2

De BoekStartcoördinator

Je hebt een gesprek met een nieuwe locatiemanager van een kinderopvanglocatie waarmee je al langere tijd samenwerkt. Je hebt telefonisch een afspraak met haar gemaakt, met de vraag of je een gesprek kunt hebben met haar over deelname aan de monitor. De locatiemanager was direct enthousiast. Je gaat met hoge verwachtingen het gesprek in, maar je merkt dat zij verkeerde verwachtingen heeft. Je wilt haar enthousiasme niet wegnemen, maar je wilt ook dat zij een realistisch beeld heeft van wat meedoen met de monitor mee-brengt voor het team.

De locatiemanager

Je hebt een gesprek met de BoekStartcoördinator van de bibliotheek. Je werkt sinds kort bij deze kinderopvanglocatie en je hebt uit een telefoongesprek met de coördinator begrepen dat zij graag de monitor BoekStart wil introduceren. Dat lijkt je wel wat, want je team is druk bezig met een kwaliteitsslag in doelgericht werken en daar past de monitor goed bij. Bovendien zal de

bibliotheek al het werk doen. En dat komt goed uit, want de pedagogisch medewerkers hebben het al druk genoeg. Je wilt dus graag met de monitor in zee, want dat betekent dat je de samenwerking met de bibliotheek effectiever kan inzetten, zonder dat het jou of je team extra tijd gaat kosten.

De observator

Beantwoord na het gesprek de volgende vragen: Wat was lastig in de situatie? Wat was makkelijk in de situatie?

Geef feedback op de rol die de ander gespeeld heeft. Let hierbij op de juiste formulering van je feedback (positief opbouwend).

BoekStart

BoekStart

4 | WIE DOET WAT?

Fase 1 = voorbereiding

Fase 2 = uitvoering

Fase 3 = terugkoppeling

Fase 4 = vervolg

BoekStartcoördinator	hoort bij fase	op orde
• Benadert de voorleescoördinatoren en voert een gesprek met de directie van de instelling.		
• Begeleidt de voorleescoördinator bij het geven van voorlichting op de kinderopvanginstellingen.		
• Vult zelf een vragenlijst in.		
• Voert in welke voorleescoördinatoren (welke kinderopvanginstellingen) deelnemen.		
• Nodigt de voorleescoördinatoren uit voor deelname aan de monitor.		
• Voert in welke pedagogisch medewerkers deelnemen.		
• Nodigt de pedagogisch medewerkers uit.		
• Verstrekt, indien van toepassing, de open link voor de vragenlijst van pedagogisch medewerkers, aan de voorleescoördinator		
• Monitort de voortgang.		
• Bereidt de maatwerkrapportage voor.		
• Koppelt de resultaten terug aan de Bibliotheek, de directies en voorleescoördinatoren van de instellingen.		
• Ondersteunt de voorleescoördinator bij het uitvoerende werk in de instelling.		
• Ondersteunt de voorleescoördinator bij de uitvoering van de werkafspraken die voortvloeien uit de monitor, bijvoorbeeld het geven van een training of het actualiseren van de collectie.		
Voorleescoördinator	hoort bij fase	op orde
• Je geeft voorlichting over de monitor aan je collega's.		
• Je selecteert je collega's die de vragenlijst invullen.		
• Je geeft deze collega's door aan de BoekStartcoördinator.		
• Je vult de vragenlijst BoekStart in de kinderopvang – vragenlijst voorleescoördinator en/of locatiemanager in.		
• Je geeft een presentatie aan je collega's over de resultaten van de monitor en stimuleert dat er werkafspraken worden gemaakt.		
• Je houdt het onderwerp op de agenda.		
• Je houdt in de gaten of de gemaakte werkafspraken uitgevoerd worden.		
• Je bereidt de nieuwe meting voor.		

Provinciale BoekStartcoördinator	hoort bij fase	op orde
• Heeft contact met de BoekStartcoördinator uit de Bibliotheek.		
• Geeft aan welke Bibliotheken deelnemen aan de monitor.		
• Heeft toegang tot de portal ten behoeve van monitoring.		
• Heeft een algemene coördinerende rol, maar geen direct contact met de kinderopvang.		
• Wijst de Bibliotheken die gebruik hebben gemaakt van de stimuleringsregeling BoekStart in de Kinderopvang op het verplicht invullen van de Monitor BoekStart als onderdeel van de subsidievoorwaarden.		

BoekStart

Colofon

OPDRACHTGEVER Kunst van Lezen

TEKST Gonny Apol, Nicolien de Pater

VORMGEVING Lijn 1, Haarlem

FOTOGRAFIE Janiek Dam

November 2020